

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๒๐๐/๒๕๖๗

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
สำนักงาน ก.พ.ร.
ถนนพิษณุโลก กทม. ๑๐๓๐๐

๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ข้อเสนอการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ในภาคเกษตรกรรมและภาคป่าไม้ ในพื้นที่ปฏิบัติการนวัตกรรมภาครัฐ จังหวัดเชียงใหม่

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการประชุมคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๗

ด้วยคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ขอเสนอเรื่องการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ในภาคเกษตรกรรมและภาคป่าไม้ ในพื้นที่ปฏิบัติการนวัตกรรมภาครัฐ จังหวัดเชียงใหม่ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีได้ตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่กำหนดให้ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี ประกอบกับ มาตรา ๗๑/๑๐ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

ทิศทางการพัฒนาระบบราชการไทยในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) มุ่งสู่การเป็นภาครัฐที่ล้ำหน้า (Digital & Innovative Government) และภาครัฐที่เปิดกว้าง (Open Government) มีความทันสมัย น่าเชื่อถือ มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน สำนักงาน ก.พ.ร. ในฐานะหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบราชการ โดยคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมได้ศึกษาและพัฒนากรอบแบบ (Model) ระบบนิเวศภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Open Government and Meaningful Participation Ecosystem) เพื่อขับเคลื่อนการเป็นภาครัฐที่เปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินการกับภาครัฐ และได้นำรูปแบบดังกล่าวไปทดลองใช้แก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดลำปาง เนื่องจากเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและมีความท้าทาย โดยมีขนาด ขอบเขต และความรุนแรงของปัญหาที่ล้ำพั้งภาครัฐฝ่ายเดียว ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗ ได้ขยายผลการแก้ไข ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ไปยังจังหวัดเชียงใหม่ โดยคัดเลือกพื้นที่ทดลองปฏิบัติการนวัตกรรมภาครัฐ (Government Innovation Lab) รวม ๒ พื้นที่ ประกอบด้วย พื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และได้นำผลการดำเนินการ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอที่ได้จากพื้นที่ทดลองปฏิบัติการนวัตกรรมภาครัฐดังกล่าวเสนอต่อ ก.พ.ร. พิจารณา ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๗ และมีมติเห็นชอบกับข้อเสนอการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ในภาคเกษตรกรรมและภาคป่าไม้ในพื้นที่ปฏิบัติการนวัตกรรมภาครัฐ จังหวัดเชียงใหม่ และให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๒. ความเร่งด่วนของเรื่อง

สถานการณ์ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ในประเทศไทย เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อเข้าสู่ช่วงฤดูแล้ง ตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคมถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี ทำให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ คุณภาพชีวิต สังคม และเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดทางภาคเหนือของประเทศ ซึ่งผลจากการทดลองปฏิบัติการนวัตกรรมภาครัฐของสำนักงาน ก.พ.ร. เห็นว่า การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยใช้กลไกการบริหาร “สูตร ๘-๓-๑” คือ (๑) ใช้เวลา ๘ เดือน ในการเตรียมการป้องกันปัญหา (๒) ใช้เวลา ๓ เดือน ในการเผชิญเหตุและบริหารสถานการณ์วิกฤต และ (๓) ใช้เวลา ๑ เดือน สำหรับการฟื้นฟูเยียวยาผู้ประสบภัยที่ได้รับผลกระทบ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาข้อเสนอเพื่อมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเตรียมวางแผน และเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ในภาคเกษตรกรรมและภาคป่าไม้ ในพื้นที่ปฏิบัติการนวัตกรรมภาครัฐ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการล่วงหน้า ก่อนเข้าสู่ช่วงฤดูฝุ่นต่อไป

๓. สารสำคัญและข้อเท็จจริง

๓.๑ คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารภาครัฐระบบเปิด และการมีส่วนร่วม (อ.ก.พ.ร.๖) ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ได้พิจารณา เห็นชอบข้อเสนอการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ในภาคเกษตรกรรมและภาคป่าไม้ ในพื้นที่ปฏิบัติการนวัตกรรมภาครัฐ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ผลการดำเนินการที่ผ่านมา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอที่สำคัญเสนอ ก.พ.ร.พิจารณาต่อไป

๓.๒ ก.พ.ร. ในการประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๗ ได้มีมติเห็นชอบ ข้อเสนอการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ในภาคเกษตรกรรมและภาคป่าไม้ ในพื้นที่ปฏิบัติการ นวัตกรรมภาครัฐ จังหวัดเชียงใหม่ ตามมติ อ.ก.พ.ร.๖ ข้างต้นและให้เสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป รายละเอียด ปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๒.๑ ปัญหาการขาดแผนบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ทำให้ขาดการบูรณาการและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงานและพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขาดการเรียงลำดับ ความสำคัญของพื้นที่เป้าหมาย กิจกรรมการดำเนินการในแต่ละพื้นที่ ทำให้เกิดข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน ระหว่างหน่วยงานและระดับพื้นที่ ส่งผลทำให้การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดทำแผนการดำเนินการในภาพรวมและระดับพื้นที่ว่าควรเร่งดำเนินการในพื้นที่จังหวัดใด เป็นลำดับแรก เช่น พื้นที่ภาคเหนือ พื้นที่เมืองท่องเที่ยว พื้นที่ที่มีจุดความร้อนสูงสุด เป็นต้น

ข้อเสนอ

มอบหมายให้คณะกรรมการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศเพื่อความยั่งยืน จัดทำแผนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) โดยจัดลำดับความสำคัญในการกำหนดพื้นที่เป้าหมาย กิจกรรมในระยะเร่งด่วน ระยะสั้น และระยะยาว เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการ แผนงานโครงการและงบประมาณร่วมกัน

๓.๒.๒ ปัญหาการพัฒนาาระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อแก้ไขปัญหา ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ยังประสบปัญหาความร่วมมือในการสนับสนุนข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่

ข้อเสนอ

มอบหมายให้สถาบันข้อมูลขนาดใหญ่ (องค์การมหาชน) เป็นเจ้าภาพหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดชุดข้อมูลที่สำคัญ (Master Data) และเชื่อมโยงข้อมูลมายังสถาบันข้อมูลขนาดใหญ่ (องค์การมหาชน) เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ วางแผน และสนับสนุนการตัดสินใจแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ โดยให้สำนักงาน ก.พ.ร. กำหนดตัวชี้วัดสนับสนุนการดำเนินการ

๓.๒.๓ ปัญหาการจัดสิทธิที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติมีความล่าช้า ทำให้ประชาชนยังคงปลูกพืชระยะสั้น เพื่อสร้างรายได้ และใช้วิธีการเผาในการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร จึงควรจัดลำดับความสำคัญของการกำหนดพื้นที่ที่นำมาจัดสิทธิที่ดินทำกิน โดยมุ่งเน้นพื้นที่ที่เป็นแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) มากที่สุด เป็นพื้นที่เป้าหมายเร่งด่วนลำดับแรก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนการดำเนินการจัดสิทธิที่ดินทำกินควบคู่กัน เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว ลดระยะเวลาการดำเนินการ เช่น การใช้ภาพถ่ายดาวเทียม การใช้อากาศยานไร้คนขับ (Drone) สำรวจพื้นที่ การจัดทำสมุดประจำตัวดิจิทัล เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าไปพัฒนาพื้นที่เป้าหมาย

ข้อเสนอ

(๑) มอบหมายให้กรมป่าไม้กำหนดพื้นที่ที่มีปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) เป็นพื้นที่เป้าหมายเร่งด่วนในการจัดสิทธิที่ดินทำกินให้ชุมชนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

(๒) ให้สำนักงานงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณให้แก่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้าไปสนับสนุนการดำเนินการจัดสิทธิที่ดินทำกิน

๓.๒.๔ ปัญหาการเผาในพื้นที่ภาคเกษตรกรรม การปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมักใช้วิธีจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรด้วยการเผา เนื่องจากเป็นวิธีการที่ง่าย สะดวก และประหยัด จึงควรมีการปรับโครงสร้างการผลิตในภาคเกษตรกรรมอย่างครบวงจร สนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรแบบไม่เผา และการสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนผ่านมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อชุมชนและสังคมของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ข้อเสนอ

(๑) มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร และกรมป่าไม้ เร่งส่งเสริมการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตไปสู่ระบบเกษตรไม่เผา โดยการพัฒนาอาชีพ และสนับสนุนกล้าไม้ประเภทต่าง ๆ เช่น ไม้เศรษฐกิจ ไม้พลังงาน ไม้ยืนต้น ไม้ผล รวมทั้งการสนับสนุนเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรแบบไม่เผา

(๒) มอบหมายให้กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) พัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่เป้าหมาย เช่น การก่อสร้างบ่อพวง บ่อมาตรฐาน ระบบประปาภูเขา ฯลฯ เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นไม้ยืนต้นหรือไม้ผลต่าง ๆ รวมทั้งนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์สูงสุด

(๓) มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตร พัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับ และส่งเสริมการใช้ระบบการรับรองผลผลิตทางการเกษตรแบบไม่เผา (GAP PM 2.5 Free)

๓.๒.๕ ปัญหาการเผาในพื้นที่ป่าไม้จากการเก็บของป่า และการมีเชื้อเพลิงสะสมในพื้นที่ป่าไม้จำนวนมาก ทั้งในพื้นที่ป่าสงวนและป่าอนุรักษ์

ข้อเสนอ

(๑) มอบหมายให้กรมป่าไม้ปรับปรุงกฎระเบียบเรื่องการห้ามนำใบไม้ เศษกิ่งไม้ที่เป็นเชื้อไฟออกจากป่าสงวน ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อการบริหารจัดการเชื้อเพลิงในพื้นที่ป่าสงวน และการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

(๒) มอบหมายให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จัดทำกติการ่วมกันระหว่างรัฐและชุมชนในการเก็บของป่าและใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อการบริหารจัดการเชื้อเพลิงในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

๓.๒.๖ ปัญหาการไม่ใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุทางการเกษตรและเชื้อเพลิงสะสมในพื้นที่ป่ามาสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการเผาในพื้นที่ภาคเกษตรกรรม เกิดจากการปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และเกษตรกรมักใช้วิธีการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรด้วยการเผาเนื่องจากเป็นวิธีการที่ง่าย สะดวก และประหยัด ส่วนในภาคป่าไม้การเผาเกิดจากการเก็บของป่า และการมีเชื้อเพลิงสะสมในพื้นที่ป่าไม้จำนวนมาก โดยในปัจจุบันมีการนำเศษวัสดุทางการเกษตรและเชื้อเพลิงสะสมในพื้นที่ป่าไม้มาใช้ประโยชน์ให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจน้อย จึงทำให้มีการเผาในพื้นที่ทั้งในภาคเกษตรกรรมและภาคป่าไม้

ข้อเสนอ

มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตร กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จับคู่ (Matching) ระหว่างผู้ต้องการรับซื้อเศษวัสดุทางการเกษตร (Demand) กับเกษตรกรที่ต้องการขาย (Supply) ทำให้เกิดเป็นธุรกิจที่มาจากเศษวัสดุทางการเกษตร เช่น การใช้เศษวัสดุจากข้าวโพดมาทำเป็นปุ๋ย หรือนำไปผลิตเป็นพลังงานที่มีค่าความร้อนสูง สามารถทดแทนการใช้ก๊าซแอลพีจี (LPG) ได้ เป็นต้น

๓.๒.๗ ปัญหาการขยายผลในการแก้ไขปัญหามลพิษขนาดเล็ก (PM 2.5) ควรมีการส่งเสริมและสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน และภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอ

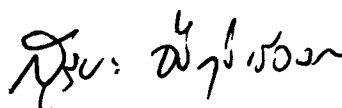
มอบหมายให้สำนักงาน ก.พ.ร. ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนประสานความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการเกษตร กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน และภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) โดยใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นแนวทางดำเนินการ เพื่อให้เกิดการขยายผลและเกิดความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5)

๔. ข้อเสนอของหน่วยงานของรัฐ/คณะกรรมการเจ้าของเรื่อง

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณา เห็นชอบข้อเสนอการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ในภาคเกษตรกรรมและภาคป่าไม้ ในพื้นที่ ปฏิบัติการนวัตกรรมภาครัฐ จังหวัดเชียงใหม่ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อ ๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
กองพัฒนาระบบบริหารงานส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๙๙๙๙ ต่อ ๘๘๔๒ (กนกพร)
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@opdc.go.th

<http://opdc.link/MTE3Mzk>
รวมไฟล์หนังสือนำเสนอ
และสิ่งที่ส่งมาด้วย